SPORT MAKTABLARIDA YENGIL ATLETIKA TURIGA YOSHLARNI SARALASHNING PEDAGOGIK TEXNOLOGIYASI

Ch.Danieva
Termiz davlat universiteti p.f.n., dotsent
yarkindanieva@gmail.com
Ya.Ch. Danieva X. K. Berdieva
Termiz davlat universiteti, o'qituvchi
berdieva.terdu@gmail.com

Annotatsiya. Taqdim etilayotgan ushbu maqolada Sport maktablarida ko'p yillik tayyorgarlik bosqichlariga yengil atletika turiga iqtidorli, istiqbolli yoshlarni saralashning pedagogik texnologiyasi ishlab chiqishdan iboratdir.

Kalit so'zlar: Yengil atletika, Sport maktablari, seksiyalar, murabbiylar, saralash, pedagogik texnologiyalar, SM, OSMM, OZK.

Dolzarbligi. Bugungi kunda yurtimizda Sportni rivojlantirish vazirligi tasarrufidagi 279 ta o'smirlar sport maktabi va ularning filiallari negizida 254 ta sport maktabi, shuningdek 56 ta ixtisoslashtirilgan o'smirlar sport maktabi negizida 56 ta ixtisoslashtirilgan sport maktablari tashkil etilib, yengil atletika seksiyalarida ushbu sport turi bilan bilan shug'ullanuvchilar soni 80 ming nafardan oshdi. Ularga 500 nafarga yaqin yuqori malakali murabbiylar yengil atletika sirlarini puxta o'rgatmoqda.

Ammo ularning hammasi ham engil atletika sport turlariga iqtidorli emasligini tadqiqot jarayonida aniqladik. Chunki o'quvchi yoshlarni engil atletika sport turlariga o'ziga xos kamchiliklarga yo'l qo'yganligiga guvoh bo'lmoqdamiz. Murabbiylar guruhlarni shakillantirishda umumtalim maktabi o'quvchisining tavsiyalari asosida ko'p hollarda guruhlarni shakillantiradi. Shuningn uchun ham guruhlar 2-3 oy ichida tarqalib ketishlari kuzatilsa, ikkinchidan saralash mezonlariga etibor qaratilmaydi. 1 yoki 2 ta ko'rsatgichga asoslanib guruh shakillanmaydi bu esa sportchilarni samarali tayyorlashga salbiy tasir etadi. Natijada 2-3 yil o'quvchi yoshlar o'zini qimmatli vaqtini bekorga ketkazadi. Shuning uchun saralash mezonlarini ishlab chiqish va shu mezonlar asosida o'quvchilarni guruhlarga saralab olish yuqori malakali sportchilarni tayyorlash tizimini samaradorligini oshiradi. Shu boisdan, biz tanlagan "Sport maktablarida yengil atletika turiga yoshlarni saralashning pedagogik texnologiyasi" mavzusidagi maqolamizda sportchilarni saralab olishdagi dolzarb muammolardan biri sanaladi.

Hozirda yosh sportchilarimiz ichidan iqtidorli istiqboli bor sportchilarni izlab topish va saralash bo'yicha ko'plab mutaxasislar ish olib borishgan, ulardan Rafiyev

H.T., Shakirjanova K.T., Smuriygina L.V., Olimov M.S.,To‘xtaboyev N.T. o‘z foaliyatini olib bormoqdalar.

Ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichida engil atletika turlariga pedagogik texnologiyalar asosida yoshlarni saralash samaradorligini oshirish maqsadidan quyidagilarni belgilab oldik:

- ilmiy uslubiy adabiyotlarni o‘rganish, tahlil etish va umumlashtirish;

-ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichida engil atletika turlariga saralash mezonlarini o‘rganish;

-shug‘ullanuvchilarni yoshi bo‘yicha jismoniy rivojlanganligi, tayyorgarligi darajasi, funksional holatlarini aniqlash. Ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlariga saralash mavzularini yoshi va tayyorgarlik darajasi bo‘yicha ishlab chiqish.

Respublikamizdagi SM (Sport maktablari) va Yengil atletika va sport o‘yinlariga ixtisoslashgan SM, OSMM (Oliy sport maxorat maktabi), OZK (Olimpiя zaxiralari kolleji) larda shug‘illanuvchilar mashg‘ulot guruhlarida o‘tkazildi. Respublikamizdagi SM va Yengil atletika va sport o‘yinlariga ixtisoslashgan SM, OSMM, OZKlarda shug‘illanuvchilar mashg‘ulot guruhlarida ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlariga saralash yoshi va tayyorgarlik darajasi bo‘yicha pedagogik texnologiyasini ishlab chiqish va pedagogik tajribada samaradorligini aniqlash.

Sport maktablarning ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlariga o‘quvchi yoshlarni ishlab chiqilgan yoshi, jismoniy rivojlanganligi tayyorgarlik darajasini inobatga olgan holda saralash mezonlari asosida ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlariga iqtidorli, istiqbolli sportchilarni izlab topish va yo‘naltirish borobarida malakali sportchilar tayyorlash imkoniyatlarini oshirishdan iboratdir.

Sport maktablarni ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlariga yoshlarni, yoshi, jismoniy rivojlanganligi, tayyorgarligi darajasini inobatga olgan xolda saralash mezonlarini yangi tuzilmasini ishlab chiqish malakali sportchilarni tayyorlash tizimi samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlariga saralash yoshi va tayyorgarlik darajasi bo‘yicha pedagogik texnologiyasini ishlab chiqish va pedagogik tajribada samaradorligini aniqlash, o‘sib kelayotgan yosh avlodni salomatligini mustaxkamlash, engil atletika sport turiga jalb qilish va zaxira sportchilarni tayyorlashdan iborat.

Xulosa shuki yoshlarini engil atletka turlariga qiziqish uyg‘otishda ularni saralashga, yo‘naltirishga va eng asosiysi shu sport turiga yoshligidan mexr qo‘yishiga amaliy axamiyat kasb etishiga va kelajakda ular orasidan jaxon va olimpiada chempionlari chiqishiga ishonamiz.

ASOSIY ADABIYOTLAR

1. Soliyev I.R., G’aniboyev I.D., Ruzamuxamedov K.F., Baratov A.M., G’S.Xo’jamkeldiyev va boshqalar. / Yengil atletikani o’rgatish metodikasi. Darslik. – 2023. – 215 b.

2. Olimov M.S., Shakirjanova K.T., Rafiyev H.T., Smuriygina L.V., To‘xtaboyev N.T. va boshqalar. / Yakkakurash, koordinatsion va siklik sport turlari “Yengil atletika”. Darslik. – Toshkent, Ilmiy texnika axboroti-press nashtiyoti, 2018. – 376 b.

3. Olimov M.S., Shakirjanova K.T., Rafiyev H.T., To‘xtaboyev N.T., Smuriygina L.V. va boshqalar. / Yengil atletika nazariyasi va uslubiyati. / Darslik.

4. Nazirjonovich, Khatamov IMPROVING PHYSICAL EDUCATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS." Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi 6 (2023): 811-818.

5. Zafarjon. "Formation of Psychological and Pedagogical Problems Through Sports Motivation." European Journal of Economics, Finance and Business Development 1.9 (2023): 31-39.

6. Nazirjonovich, Khatamov Zafarjon. "Pedagogical Methods and Conditions for the Innovative Formation of Motivation of Young Handball Players." European Journal of Economics, Finance and Business Development 1.9 (2023): 13-22.

7. Mukhammedovich, Jurayev Vokhidjon. "Psychological Foundations of Willpower in the Formation of Competition Motivation in Athletes." Central asian journal of literature, philosophy and culture 3.11 (2022): 315-318.

8. Nazirjonovich, Khatamov Zafarjon. "Pedagogical Aspects of Forming Sports Motivation." European Journal of Economics, Finance and Business Development 1.9 (2023): 23-30.

9. Ruzimatov, Islomjon. "THE SIGNIFICANCE OF METHODS DETERMINING THE DEVELOPMENT OF LEADING PHYSICAL QUALITIES IN ROADCASTS." Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal 4.05 (2023): 177-185.

10. Tahirjonovich, Arabboyev Kahramon. "Matters of physical education in kaikous’“QABUSNAMA”." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.1 (2023): 223-226.

11. Rashitovna, Muratova Gulnara, and Arabboev Qahramon Tokhirzhonovich. "Features Of Physical Education Of Preschoolers." International Journal of Early Childhood Special Education 15.2 (2023).

12. Араббоев, Қ. Т. "Жисмоний тарбия дарсларида талабалар ўкув-спорт фаоллигини оширишда шахсга йўналтирилган таълим турларининг ўрни." Фан-спортга Учредители: Узбекский государственный университет физической культуры и спорта 6: 68-71.

13. Arabboyev, Qahramon. "Madaniy me'roslarimizda jismoniy tarbiya masalalari." Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi 6 (2023): 643-648.

14. Muratova, G. R., and Q. T. Arabboyev. "The role of sport in people's health." International Journal of Early Childhood Special Education 14 (2022).

15. Muratova, Gulnara Rashitovna. "PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION FOR STUDENTS BASED ON THE POSSIBILITY OF AEROBICS." INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION". Vol. 3. No. 1. 2024.

16. Rashitovna, Muratova Gulnara, and Atadjanov Asadbek Baxtiyor o'g'li. "IMPLEMENTATION OF NEW TECHNOLOGIES IN THE AEROBICS PROGRAM FOR FEMALE STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 13.01 (2024): 38-41.

17. Муратова, Гулнара Рашитовна. "История древней и современной лёгкой атлетики." Ученый XXI века 20 (2016).

18. Muratova, G. R. "MODERN REQUIREMENTS FOR THE CREATION OF EDUCATIONAL PUBLICATIONS ON PHYSICAL EDUCATION FOR SECONDARY SCHOOLS." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.5 (2023): 1-4.

19. Муратова, Гулнара Рашитовна. "УКРЕПЛЕНИЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА ЧЕРЕЗ ЗАНЯТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ." INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS.. Vol. 2. No. 7. 2023.

20. Makhmudovich, Gafurov Abdushokir. "Medical problems of sports selection and sports orientation." ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603 11.12 (2022): 313-318.

21. Abdumalikovich, Umarov Abdusamat. "Analysis Of The Paradigm Of The Principles Of Overcoming The Problems Of Productivity Of Researchers Conducting Research In The Field Of Physical Culture." Journal of Positive School Psychology (2023): 529-534.

22. Умаров, Абдусамат, and Махлиёхон Хожимуродова. "OILA VA NIKOH SHAROITIDA AYOLLAR SPORTINING MUAMMOLARI." Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences. 3.6 (2023): 313-317.

23. Urinbaevna, Umarova Zulxumor, and Umarov Abdusamat Abdumalikovich. "THE IMPORTANCE OF TRAVEL AND TOURISM IN FORMING A HEALTHY LIFESTYLE IN HIGH SCHOOL STUDENTS." Open Access Repository 9.10 (2023): 1-7.

24. Abdumalikovich, Umarov Abdusamat, and Umarova Zulxumor Urinboyevna. "THE USE OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE QUALITY OF PHYSICAL EDUCATION LESSONS." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.11 (2023): 421-424.

25. Umarov, Abdusamat, and Layloxon Maxmudova. "AHOLINING TURLI QATLAMLARINI DAM OLISH MASKANLARI VA SOG'LOMLASHTIRUVCHI TADBIRLARINING AHAMIYATI." Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi 7 (2023): 726-731.